

A CSAPATGAZDÁLKODÁS ELMÉLETE, ELLÁTÁS, GAZDÁLKODÁS, KATONAI KÖZLEKEDÉS

A csapatgazdálkodás tapasztalatai az életkörülmények alakulására és a harci technikai eszközök hadrafoghatóságára gyakorolt hatásai

Eőri Tibor ezredes

Tapasztaljuk, hogy a népgazdaság fellendülését óhajtó várakozások egyre jobban felerősödnek. Főkérdéssé vált a társadalom minden szférájában, az élet minden területén, hogy *miként teremthető meg az élénkebb és hatékonyabb gazdálkodás feltétele.*

Ezek a kérdések természetesen élénken foglalkoztatják a csapatgazdálkodással foglalkozó parancsnoki és szakvezető állományt. Ez másképpen nem is lehet, mert a hadsereg élete ezer és ezer szállal kötődik a magyar társadalomhoz, a gazdaság számos területéhez. Elképzelhetetlen, hogy ne csatlakozzanak a mi gazdálkodási, ellátási gondjaink – különösen az életkörülményeinket érintő, az üzemeltetés feltételeit befolyásoló – kérdésekben.

Úgy tűnik a csapatgazdálkodást irányító parancsnokok, szakvezetők *figyelmének középpontjában – most az a kérdés áll, mekkora az esélye és milyenek a belső és külső feltételei a csapatgazdálkodási eredmények megszilárdításának,* az életkörülményeinkben, a harci technikai eszközeink üzemeltetésében helyenként felerősödő feszültségek feloldásának.

A kérdés megválaszolásához kiindulópontként rendelkezésünkre állnak azok a megszenvedett tapasztalatok, amelyeket az elmúlt években megszerveztünk, az az útmutatás, amelyet az MSZMP Néphadseregi Bizottsága a közelmúltban számunkra adott és azok a kézzel fogható eredmények biztos alapok, amelyekre az elkövetkezendő időszakban magabiztosan építhetünk.

A csapatgazdálkodás területeihez közelebbi és távolabbi posztokon álló parancsnokok jól tudják, hogy a csapatok életében, a harckészültség magas szinten tartásában, a katonák magatartásának formálásában, a bivatásos állomány sorsának alakulásában a csapatgazdálkodás növekvő hatásával kell számolni. Csapatgazdálkodásunk már ezekben a percekben is, de a közeljövőben méginkább ismételt hangsúlyváltás előtt áll.

Ebben a felfogásban a magasabbegységek gazdálkodásának elemzése elengedhetetlenül fontos parancsnoki, szakvezetői vezetési aktus. *A mélyen szántó elemzés megmutatja a parancsnokok, politikai munkások, kommunista kollektívák számára az elért eredményeket a kívánatos és lehetséges erővonalakat az érvényesülő tendenciákat.*

A felvázolt gondolatok alapján, ha visszatekintünk nevezetesen a magasabbegységek eredményeire, ha összehasonlítást teszünk más hasonló nagyságrendű csapatok gazdálkodási tevékenységével, nyugodtan állíthatjuk: csapatgazdálkodásunk területén tett erőfeszítéseink alapvetően eredményesnek bizonyultak. *Sikeresen oldottuk meg a politikai tartalmú katonai rendezvények, a hazai és külföldi együttműködési hadműveleti-harcászati gyakorlatok és népgazdasági feladatok minden oldalú, anyagi-technikai biztosítását.*

A kiemelkedő katonai feladatok mellett magabiztos lépéseket tettünk, a magasabb barcké-szültségbe helyezés fenntartásának erősítésére, a személyi állomány életkörülményei javítására, a harci technikai eszközök hadrafoghatóságának növelésére, az objektumok üzemeltetési feltételei megtartására.

Emellett mégis kifejezetten hangsúlyozni kell, hogy a „tegnapelőtti” feszültségek tovább erősödtek, és szinte áthághatatlan sziklatömbként állnak az előrehaladás útján. A népgazdaság egyes területén tapasztalható feszültségek, a külső hatások esetenként *kedvezőtlenül érintik, az életkörülmények fejlesztésére, a harci technika hadrafogható állapotának fenntartására, az objektumok állagmegóvására irányuló törekvéseket.*

Néhány nagyobb létszámú helyőrségben, laktanyában lassúbb ütemű a gazdálkodási eredmények megszilárdítására, a feszültségek feloldására, az erőkifejtés áthelyezésére irányuló parancsnoki és szakvezetői munka. Őszintén ki kell mondani néhány területen aggasztó és egyben figyelmeztető jelenségek is tapasztalhatók. Helyenként a feltételek is szemlátomást tovább romlottak. Az életkörülmények kezünkben tartott hajtószárai elvékonyodtak, a hadrafoghatóságot, a szakszerű üzemeltetést, a kiképző-szolgáltató objektumok fenntartására irányuló feltételek nem minden vonatkozásban az elképzeléseknek megfelelően alakultak.

Ezek előrebocsátása után a teljességre való törekvés igénye nélkül szeretném felvilágotlítani a csapatgazdálkodás egyes részterületeit, amelyek szinte kísértetiesen hasonlítanak mind az eredményeiket mind a szaporodó gondokat a feszültségeket illetően.

Mi úgy ítéljük meg helyzetünket, hogy a *gazdálkodási szemlélet formálásában* apró, mégis magabiztos lépéseket tettünk előre. Azonban egy mindent meghatározó gazdálkodásunk alapjait megtépázó, fontos kérdésben a *kiszabatonkon meghatározott kereteken belüli gazdálkodás kérdéseiben* alig, illetve egyes területeken csak lassan léptünk előre. Azt gondolom néhány lényeges területen a *tervezésben is megtaláltuk a biztosabb ösvényeket, amelyek eredményekbe vezetnek.* Többek között a *szd., zászlóalj gyakorlatok, vízi, vízalatti, hegyi kiképzés megszervezésében* azokat a módszertani fogásokat, amelyek – a tábori összekapcsolt komplex kiképzés hatékony módszereit nem csökkentve – a *harci technikai eszközök kiméletesebb üzemeltetéséhez, takarékosabb anyag felhasználásához, az állomány átgondoltabb, célirányosabb igénybeviteléhez vezetnek.* Ez a gazdálkodási szemlélet alapja és egyben kiinduló pontja is a csapatgazdálkodást jobbitó szándékoknak.

Sajnos ez nem talált mindenütt egyformán megértésre, s ez a szemléletformálás lényeges fogyatékosága. *Néhány helyen a szd., zászlóalj gyakorlatok megszervezésében, a „gigantómánia” vadhajításait még nem sikerült visszametszeni és ezek a zászlóalj gyakorlatok – ha nem figyelünk oda – „kis ezredgyakorlatokká” duzzadnak és gazdálkodási célkitűzéseinket alapjaiban ássák alá. A legbiztosabb gazdasági alapokon is betömböztetetlen réseket ütöttek.*

Azt tapasztaljuk, hogy számos területen *pénzügyi lehetőségeink számottevően csökkentek*. A pénzügyi *költségvetési előirányzataink* olykor felfoghatatlanul – pl. elhelyezés, szállítás vonatkozásában – visszafogottan kerültek az elmúlt években jóváhagyásra. Ezek a kérdések köztudottan idegesítették a gazdálkodó parancsnokokat, irritálták a szakterületért felelős szolgálati személyeket és a megoldhatatlannak tűnő feszültségek tovább éleződtek.

A *szállítási költségvetési gazdálkodásban* bekövetkezett kedvező irányú fordulat eredménye arra enged következtetni, hogy a csapatoknak már az év elején a „kezébe” lehet adni az egész évi pénzszükségletet, mert tudnak bánni vele és zömében megtakarítással gazdálkodnak.

Ma fontos nélkülözhetetlen gazdasági megfontolást igényel, hogy hogyan költjük el „pénzeinket”, *hogyan alakulnak az árviszonyok, mikor mit és hol szereztünk be olcsón, építhetünk, szállíthatunk, javíthatunk gazdaságosan*. Néhány területen a gazdaságos beszerzés létkérdéssé vált. Valamikor megtehettük, hogy a „MEZŐKER”-nek megrendelést adtunk le, s nem „zavart” bennünket, hogy mibe kerül. *Ma már keresni kell az olcsó piacot. Nem elegendő megrendelni, azt is meg kell kérdezni „mibe kerül”!* Mi úgy tapasztaljuk, hogy pl. az élelmezési szolgálatban – természetesen más egyéb lépések mellett – az elfogadott ellátási színvonalat csak úgy tudjuk megtartani, ha a szerződéses élelmiszereket minél nagyobb tételben, a betakarítás időszakában közvetlenül a *termelő mezőgazdasági üzemetől kedvező áron magasabbegység szinten megkötött szállítási szerződések alapján vásároljuk*. A *téli tárolású gyümölcsre, burgonyára, savanyítási és tartósítási alapanyagokra kötött szerződéseink az elmúlt évben is és ez évben is egy-egy magasabbegységnél 5-6 mFt „megtakarítást” eredményeztek*.

A *lehetőségek egyre szélesebbre tárják kapuikat más, nevezetesen az építőanyagok, tüzelő akció, javító anyagok, alkatrészek, szerszámzatok és berendezési tárgyak beszerzése tekintetében is*. Ehhez három fontos dolog kell: a szükségletek reális megállapítása; piackutatás; a csapat beszerzés átfogó koordinálása. Úgy tűnik ezekben a kérdésekben nem szabad teret engedni a személyi kapcsolatok felé való eltolódásnak. Le kell söpörni az asztalról minden olyan eltorzult nézetet, amely a korábbi előnytelen kapcsolatokon alapszik. Tudomásul kell venni leáldozott az „országjárással” történő vásárlás időszaka.

A gazdálkodás másik fontos alapterülete az *ellátás*, amely a személyi állomány *élet-körülményeit közvetlenül befolyásolja*. Kibontakoztatásának esélyeit, az elmúlt évek eredményei megerősítették. Mégis ha végig gondoljuk helyzetünket, azt kell mondanunk, számos olyan lehetőség marad kihasználatlanul, amely kedvezőtlenül érinti a személyi állomány életkörülményeit.

Az *élelmezési ellátás* jó színvonalú. A beszerzés tekintetében gazdag a kínálat, a bőség zavarával küzdünk, az árváltozások viszont kedvezőtlenül érintenek bennünket. A kedvezőtlen árváltozások mellett az élelmezési norma vásárlóértéke csak az említett piackutatás olcsó termelői áron történő beszerzés a szükségletnek megfelelő savanyítás, tartósítás, a kisegítő gazdaságok hozamának, a KISZ-büfék kereskedelmi bevételének növelésével tartható az elért színvonalon egyensúlyi helyzetben. Ebben a tekintetben a csapatok helyzete differenciált, pl. az egyik magasabbegység kisegítő gazdaságai, KISZ-büféi az elmúlt évben 3,20 Ft-tal, a másiké csak 2,5 Ft-tal járultak hozzá naponként egy-egy fő étkezésének feljavitásához. S ez nem kevés, de azonos feltételek mellett szembe-tűnők a különbségek. A törekvések ellenére a várt fordulat nem következett be, *romlottak az élelmezési ellátás körülményei*, a kiszolgálás feltételei. Az előrehaladás útját ma olyan

objektív és szubjektív tényező befolyásolja, amely elhatalmasodott felettünk. Nevezetesen (1) a szakácsállomány túlterhelt, 70%-a nem szakács, szakképzettségű, 20%-a pedig nem is rokonszakmában dolgozik, (2) konyháink, *konyhatechnológiai eszközeink konyhagépeink jelentős része elavult, elhasználódott*, egyes ételek elkészítésének nincsenek meg a feltételei, (3) *a főzési technológiai előírásokat megszegik*, az üzemeltetési folyamatok vezetetlenek, az ételek kiszolgálásának körülményei leromlottak.

A ruházati ellátás feltételei - annak ellenére, hogy az áruhitelünk tovább növekedett egy-egy hadosztálynál 16-18 mFt - az utóbbi időben javultak. Az állomány zöme újmintájú kimenő ruházattal rendelkezik. A bevonuló állományt sikerült minden időszakban új gyakorló ruházattal, jó minőségű felszerelési anyagokkal ellátni. A területi TJÜ-ek jól működnek gazdasági szobáink száma tovább növekedett, *mégsem tudunk úrrá lenni a szolgáltatások követelmények szerinti teljesítésén, az öltözködési és anyagi segyelem megszárdításán.*

A kedvezőtlen tendenciák forrását számos összetevő táplálja. Első helyen kell megemlíteni, hogy a ruházati gazdálkodás egyfelől a katonai feladatok, másfelől a felső szintű elgondolások által orientált gazdálkodás. Az alapvetően meghatározó kérdések jelentős része, *nevezetesen új ruházati cikkekkel való ellátás, javítás, selejtezés a csapatgazdálkodás körén kívül dől el.*

Természetesen az új ruházati cikkekkel való ellátás rendjének eldöntése nem a csapatok dolga. Az viszont már kedvezőtlenül érint bennünket, hogy a TJÜ dönt helyettünk, a javítás és selejtítés kérdéseiben. Számos helyen és területen *szükséget okoz a javítási munka mennyiségi, minőségi csökkentése, a selejtezés ezzel párhuzamos növekedése.* Egyre több helyen tapasztalható, hogy a minőségi romlás, és a kíméletlen használat következtében, nagyobb az elhasználódott, kiselejtett fehérnemű és felsőruházat aránya a beszerzett mennyiségnél. A készletmutatók néhány alapvető cikkből nem a kívánt szinten mozognak és kedvezőtlenül hatnak a szolgáltatások biztosítására.

Nem könnyű beismerni, hogy a csapatok egy részénél beszűkült a fehérnemű és felsőruha csere gyakoriságának lehetősége. Ilyenkor nosztalgiával gondolunk vissza arra a „korra”, amikor még „nem gazdálkodtunk”, azonban a selejtezés kezdeményezése, a jól szervezett „hadbiztosi javító műhely” a csapatok kezében volt.

Meg vagyok arról győződve, - mert az elmúlt évek megfontolt döntései is ezt igazolják -, hogy a ruházati szolgálat csapatszintű gazdálkodásában a felelősség és hatáskör szakadékoktól még nem mentes gyalogösvényei az útkeresztződésnél előbb, vagy utóbb mégis csak találkozni fognak.

Az életkörülményeket meghatározó sokrétű összetevő további fontos eleme *a katonák elhelyezése, a lakáshelyzet alakulása, a kiképző, a szolgáltató objektumok üzemeltetésének feltétele.* Úgy tűnik az elmúlt évtizedekben a csapatok saját hatáskörükben is sokat tettek, a biztosított anyagi, pénzügyi lehetőségeket jól kihasználták. A személyi állomány elhelyezési körletei szinte mindenütt korszerűsítésre kerültek, kiképző és szolgáltató objektumaink a követelmények szintjén működnek.

Az elért eredményre felnézve, mégis azt kell mondani a 80-as évek közepére ez a lendület kifulladásra, a gondok a mélyből szinte mindenütt a felszínre kerültek. Véleményem szerint most léptük át annak az időszaknak a kapuját, amikor a különböző létesítmények föld alatti és föld feletti elemei egy időben „hagynak cserben” bennünket.

Aki a katonai élet útján tett valamit is az életkörülmények jobbításáért az csak „kesernyés” szavakkal tudja kimondani, hogy töretlen erőfeszítéseink ellenére néhány

laktanyában zökkenőmentesen a folyamatos „tisztá” ivóvíz ellátást, helyenként a csúcsidőben még a hidegvizes mosakodást, a mellékhelyiségek használatát sem sikerült zavar-talanul biztosítani. A segélyhelyek sorra leromlanak, a konyhatechnológiai berendezések elhasználnódnak, teljesítmény mutatóik nem biztosítják a több összetevőből álló kettő, vagy több menüs étkeztetést.

Lakáshelyzetünk jó. Ütemesen szaporodnak, minőségében javul lakásállományunk. Egy része, elsősorban a 20–25 évvel ezelőtt épült lakások felújítása a körmünkre égett. Úgy tűnik ezen a területen intézkedés lemaradást kell pótolni. Ezt a helyzetet jól példázza az, hogy Kaposvár helyőrség, ahol a több, mint 900 db lakás közel egyharmada szorul felújításra, korszerűsítésre, szobaszáma és komfortfokozata növelésre. Az elmúlt években lehetőségeink körében a nagy számú pl. Zalaegerszegen évenként 30–50 bérlőváltás során elvégzendő feladatokra korlátozódott, és évenként nem több, mint 10–12 lakás korszerűsítésére, felújítására maradt erőnk és lehetőségünk. Jól tudjuk ezeket a gondokat egyelőre magunkkal kell vinni, azonban a helyi megoldásának további kereséséről nem mondhatunk le.

A lakások karbantartásával kapcsolatos jogszabályaink, különösen kedvezőtlenül érintik a hosszú évekig azonos lakásban lakó bivatásos állományú, nyugdíjjal rendelkező nyugállományú tiszteket, tiszthelyetteseket, özvegyeket. Ezek száma egyre jelentősebb pl. Kaposváron 175 nyugállományú és özvegy, 46 jogcím nélküli bérlő ez irányú gondolai évről évre egyre jobban felerősödnek.

A gondok összetevőinek egyik lényeges kérdése abban jelölhető meg, hogy a *csapatereővel történő építési feladatok szervezése alacsony színvonalú, a szakipari munka számos kívánni valót hagy maga után.* A csapat erővel történő építés talán a „legdrágább” építési forma, mivel nyomasztó utóhatása évekig kísért. Pl. Nagyatádon a konyhablokk korszerűsítésének csapaterővel történő kivitelezése súlyos fogyatékoságai felejthetetlen intő példa lehet számunkra.

Természetesen a kivezető utat megtalálni nagyon nehéz. *Most amikor az életkörülmények formálása legkisebb lépéseinek felbecsülhetetlen bizalom erősítő értéke van, minden erőnkkel azon kell lenni, hogy ezekben a kérdésekben ha nem is gyökeres, de biztató, előremutató, az állomány által jól érzékelhető fordulatot kell elérni.* Úgy tűnik, hogy ezen a területen felélénkültek a lehetőségek és ez évben megkezdett úton határozottabb ütemben haladunk előre, a szolgáltató objektumok, a lakások, az elhelyezési körletek felújításában, másutt korszerűsítésében, bővítésében, új építmények létrehozásában.

E kérdéscsoportba tartozó területként szükséges érinteni a *gazdálkodás egészségügyi ellátásra gyakorolt hatásait is.* Az elevenbe vágó kérdésgondok mellett az ellátás és működés feltételei javultak. Az SH-ek felszereltségének tervszerű fejlesztése szinte mindenütt biztosítja az emeltszintű alapellátás feltételeit. Egyre több lehetőségünk van a lakótelepeken helyőrségi általános orvosi, szakorvosi, fogászati rendelők létrehozására, a meglévők fejlesztésére. A Lenti, Nagyatád helyőrségben befejezés előtt álló LSH-ek korszerűsítése, átépítése amelyek a korszerű gyógydiagnosztikai eszközökkel, felszerelésekkel kerültek berendezésre. Ezek az SH-en a nagykanizsai helyőrségi csapatrendelőhöz (HCSR) hasonlóan felkészülnek a ht. tsz. és pa.-i állomány, a nyugállományúak és családtagjaik ellátására is.

Tervezzük néhány helyen a laktanyában és lakótelepen az *egészséges életmód javításához fontos kis méretű szaunák, kondicionáló helyiségek létrehozását a bevételi forrásainkból, társadalmi munkával.*

A gazdálkodás hatékonyságának töretlen növelése kedvező hatást gyakorol – az életünkben ma már hozzátartozó – csapatpihenők eredményes működésére. Meg kell mondani, hogy a csapatpihenők „visszaadása” – amely a központi támogatás megvonását vont maga után – az első pillanatokban gondot okozott. Ma azt tudjuk mondani, hogy a csapatgazdálkodásban rejlő tartalékok feltárása és csatasorba állítása megeremeltette a működés, a követelmények szintjén történő ellátás feltételeit. Meg vagyok arról győződve, hogy az itt üdülő családok, központi üdültetése terheinek átvállalása megtérül, a kezünkbe adott önálló lehetőségekben, az igényjogosult állomány és családtagjai kedvező fogadtatásában, a kiváló hangulati tényezőkben.

Hogy az életkörülmények az ellátás területén így alakultak a parancsnokoknak, szakvezetőknek sokat kellett tenni számos nehézséget, a gáncsokodást, a közömbösséget megszüntetni; egyes területeken „a néma” ellenállást megtörni és nem utolsósorban a kádergondokon túltenni magunkat. *Ha azt akarjuk, hogy az ellátás javítására irányuló munka felgyorsuljon, nekünk parancsnokoknak, politikai munkásoknak, szakvezetőknek a párt- és társadalmi szervek támogatásával, cselekvési egységre kell lépni.* Kezünkben van a kezdeményezés lehetősége, élnünk kell vele.

A csapatgazdálkodás fejlődésében pozitív tendenciaként lehet értékelni a szállítások növekvő gazdaságosságát. Az MN Szállítási Tanács munkájának hatásait máris érzékeljük az ágazati „parancsolgatás” kiszorulásában, de azért még előfordul, hogy egy-egy ellátó szerv „intézkedik” a csapatok felé a szállítási feladatok végrehajtására.

A közúti szállítások diszpécser rendszerű irányítása elsősorban a kapcsolt és pótkocsis szállításban előremutató, szállítási feladataink közel 20%-át kapcsolt, 10%-át pótkocsis szállítással végeztük.

A biztató eredmények mellett arról sem szabad megfeledkezni, hogy *néhány gazdálkodó szerv elavult anyagellátási módszere felsőbb szinten* – mivel ezt a csapat nem éri – *kedvezőtlenül érinti a szállító szolgálat gazdálkodását.* Az FVTSZ-ben a központi anyagellátás hadosztályok bekapcsolásával működő rendszere maga után vonja az anyagok „utaztatását” pl. a ho.-ok részére a központi raktártól kialakult anyag újraelosztást követően ismét „útrakel” zömében gk. szállítással. Úgy gondolom az FVTSZ rugalmassága garancia arra, hogy erre több szót nem célszerű vesztegetni.

A vasúti szállításban elsősorban – itt van rá legnagyobb szükség – a csapatszállításban szinte mindenütt tapintható a gazdaságosságra, a szakszerű végrehajtásra irányuló törekvés. E kérdésekben döntésre jogosult parancsnokok már rég felismerték, hogy vannak időszakok pl. az év utolsó hónapjai, amikor figyelembe kell venni a népgazdasági érdekeket és tehermentesíteni kell a vasutat a feltorlódott népgazdasági szállítások érdekében. Ennek figyelembevételével az elmúlt évben a század-, zászlóalj-gyakorlatok zömét a helyőrségi gyakorlótereken, ahol ennek akadályai mutatkoztak 1-2 sajátos esetben január hónapra átütemezve hajtottuk végre.

Ha előre tekintünk azt mondhatjuk, az irány jó, tartani kell, azonban *meg kell találni a csapatok érdekeltségét* is a túlsúlyos, túlméretes eszközeinek közúti mozgásában, de nem utolsósorban a polgári szervezetek végzendő „viszfuvarok” hatékonyabb megszervezésében is.

Tárolóter gazdálkodásunk egy elkerülhetetlen lépésváltás előtt áll. Gondunk lényege abban jelölhető meg, hogy kevés a tárolóter, s ami rendelkezésünkre áll azt is gazdaságtalanul és nem rendeltetés szerűen használjuk fel. A csapatok a *meglevő raktárak közel 10%-ban nem rendszeresített, évek során felhalmozódott, nyilvántartásban nem szereplő anyago-*

kat tárolnak, ugyanakkor többek között pl. a 33. gl. e.-nél irodákat, szolgáltató helyiségeket használnak raktározási célra a legénységi körletekben.

Úgy tűnik a csapatok nem rendelkeznek megfelelő tárolási és tárolóter gazdálkodási koncepcióval. A PK HTPH-ek ezért nem „urai” a helyzetnek és nem is rendelkeznek az irányításhoz szükséges feltételekkel. Azt tapasztaljuk, hogy a fejlesztés forrásai kiapadtak, a karbantartásra, felújításra pedig „soha nem jut” pénz. *Azoknak a szolgálatoknak a kezében van a kezdeményezés* (pl. a fegyverzet és technikai szolgálat), *amelyek célbítéssel fejlesztik saját raktáraikat.* Ez természetesen az egyéni elképzelések irányába tovább torzítja az egységes elgondolás alapján kialakítandó laktanyai tárolóter gazdálkodást, a tárolást, az anyagmozgatás korszerűsítését. Mindezek ellenére mégsem szabadna lemondanunk a Lenti helyőrségben bemutatott korszerű tárolási rend kialakításának folytatásáról, még akkor sem, ha fontosabb érdekeket szemelőtt tartva átmenetileg más területekre kell összpontosítani a rendelkezésre álló pénz- és anyagi eszköz készleteinket.

Az üzemeltetés, a technikai kiszolgálás és javítás komplex rendszere az elmúlt években talán a legbatározottabb előrehaladás jeleit mutatta a működés valamennyi területén. Tapasztalható, hogy a csapatok többségénél, az üzemeltetési fegyelem, a km az üzemóra, az üzemanyag-felhasználás arányai javultak. Emellett néhány helyen visszatérő gondot jelent a megszabott kereteken, kiszabatokon belüli gazdálkodás. Az üzemanyag-felhasználás mérő-mutató számai a kritikus ponton állnak. Különösen a fajlagos felhasználás tűnik magasnak, általában 20–25%-kal több az előírtnál. Magas 3–5%-os a túlfogyasztás és néhány gl. ezrednél a harcjárművek vonatkozásában, a felhasznált hatóanyag 25–30%-át a km nélküli állóhelyben történő üzemeltetésre használták fel.

Az elmúlt évek összegezett tapasztalatai alapján úgy ítélhető meg, hogy a hajtóanyag kiszabattal arányban áll a km és üzemóra kiszabattal, azonban azt kell mondani nincs és nem is lesz arányban ma még szilárdnak tűnő bástyája mögül „meghirdetett” túlhajszolt, kíméletlen, szakszerűtlen üzemeltetést előidéző, embert és eszközt próbára tevő kiképzési követelmények rosszul értelmezett fokozásának.

A vezető testületek értik, értékelik a téma fontosságát és jelentőségét és ennek megfelelően foglalkoznak vele a parancsnoki rendezvényeken és a pártfórumokon, valamint szakmai berkekben egyaránt. Ennek ellenére mégis igaz az a megállapítás, *hogy nincs mindenütt betartva a század. zászlóaljnak harciaszati gyakorlataira vonatkozó nagyszárgrendi előírás,* az elszámolható állóhelyi üzemórák számának csak a csillagos ég szab határt.

A harci technikai eszközök állapota a kíméletlen használat, a szakszerűtlen üzemeltetés következtében romlott, a fődarabcsérés javítások, a rendkívüli meghibásodások száma és aránya növekedett. Ha figyelembe vesszük, hogy a hk. ezred harcokcsijai 19, a gl. e.-ek PSZH-i közel 15 évesek, ezzel a jelenséggel fokozottan számolni kell. Egyre égetőbb gondokat vet fel az alkatrészellátás növekvő hiánya, a javító műhelyek felszereltségének helyzete. Még mindig az okoknál maradva, ezek a *fogyatékoságok visszahatnak az üzemanyag-túlfogyasztás növekedésére* és kedvezőtlenül érinthetik helyenként a hadrafoghatóság mutatóit is.

Őszintén szólni kell arról is, hogy a hadsárgtechnikai eszközök javításában a csapatok részéről oly nagyon várt feszültségeket feloldó fordulat nem következett be. Valahol a félúton elakadt.

Úgy ítélhető meg, hogy az alapintézkedésben meghatározott javítási rend korszerű előrehaladást biztosít. Ugyanakkor a végrehajtás tekintetében – legalábbis mi a csapat javító állományát, lehetőségeit ismerő tiszték azt gondoljuk – a reális lehetőségek tükrében célszerű a javításba bevonásra kerülő eszközök körét ismét megvizsgálni. Tulajdon-

képpen még hosszú éveknél kell eltelnie ahhoz, hogy az elektromos ü. szakanyagok, főzésttechnikai berendezések javítását a csapat javító műhely az éveken át kialakult polgári szervíz és javító vállalatoktól átvegye.

Ezen a területen a *megtorpanás semmiképpen sem használ az erkölcsileg és fizikailag megkopott hadtáptechnikai eszközök állapotának*. Csupán a példa kedvéért említem meg, a 9. gl. ho. csapatainál közel 25 tábori hadtáptechnikai eszköz „áll sorban” javításra várva.

A *gazdálkodás számadási rendje, bizonylati fegyelme megbízható*. A számviteli munkát zavarja, hogy csapatszámveteli részlegeink három generációs – ASCOTA, PC-4000-es, VT-20 – eszközökkel dolgoznak. A kivezető utat még elérhető közelségben ma sem látjuk, mind az anyagnemfelelős szakágak számviteli és nyilvántartási rendjének ez irányú korszerűsítése eltérő színvonalon áll és eszközeink a megnövekedett követelményeknek nem lesznek képesek eleget tenni.

Belső és előjárói ellenőrzési módszerünk alapvetően eredményes. Elsősorban a belső és előjárói szakellenőrzések megtervezésére, megszervezésére és végrehajtására jó irányú hatást gyakorolt a HDS PK HTPH által – 1986. évi szakkiképzés során – a levezetett ellenőrzési módszertani bemutató foglalkozás, amely egységes felfogásban módszert és útmutatást adott az ezred és ho. PK HTPH-ek számára.

✱

A felvázolt eredmények biztatóak, amelyek mögött következetes, parancsnoki és szakvezetői munka áll. Nem volnánk őszinték önmagukhoz, ha csak a biztató eredményekről szóltunk volna. Mint látható vannak égető gondjaink, megoldatlan problémáink nem is kis számban, amelynek egy része objektív, más része szervezeti elégtelenségből, kádergondokból, a szakértelem a – helyi kezdemény fogyatékoságaiból táplálkozik. Mégis azt kell mondani, hogy a *sokféle összetevő metszéspontjában* – kevés kivételtől eltekintve – *az egyszemélyi parancsnoki és szakmai vezetés* csaknem mindent meghatározó rendszerének *fogyatékoságait a következőkben látom*.

Az elmúlt évtizedekben a gazdálkodó – ellátó szervezetek egymáshoz ezer szállal kötődő egysége megbomlott. Az eltéphetetlennek tűnő „kötő” szálakat az egészségügyi, az elhelyezési szolgálat tekintetében egyszerűen elvágtuk. A hosszú történelmi múltra visszatekintő hadseregekben a külső hatások, a belső feszültségek feloldása érdekében ezeket az említett szálakat szorosabbra fűzték, ezzel koncentrálták erőiket a főcélok elérése érdekében. Mi ezt a kérdést más oldalról közelítettük meg sajátos megoldásokat választottunk.

Tapasztaljuk, hogy a vállalati vezetés – amely keleten és nyugaton a katonai vezetéstudomány legfontosabb elméleti pilléreire épül – a közvetlen alárendeltek számának csökkentésére törekszik. A hadseregben ennek ellenkezőjét tapasztaljuk. Az ötvenes évek elején – amikor valamennyi ellátó és harcbiztosító szervezet 1-1 komplex szervezetbe volt tömörítve az ezredparancsnoknak közvetlenül csupán 6-8 szerv, 6-7 alegységparancsnok volt alárendelve. Ma a közvetlen alárendelt szervek és alegységparancsnokok száma 29-re emelkedett! Még azt is hozzá kell tenni, hogy ma már három parancsnokbelyettes gazdálkodik. Ebből a parancsnokok számára kínos helyzetből fakad, hogy ezek közül a gazdálkodást éppen az a parancsnokbelyettes vezeti, akinek legkevésbé kötelessége a csapatgazdálkodás szakirányítása.

A feltárt hiányosságok másik fontos okozója a szervezeti elégtelenségekben, a szakértelem hiányosságaiban az eltérő anyagellátási rendszerben jelölhető meg.

Biztosító ellátó szervezeteink egy része nem pontosan feladatra szervezett, és az ellátási követelmények növelését nem követi a szervezetek korszerűsítése. Pl. a közel ezres nagyságrendű lakásállományhoz 6-7 szakmunkással rendelkező lakásgondnokságot hoztunk létre (a fűtők és házfelügyelőkön kívül). Állandóan visszatérő gondot jelent a korszerűen felszerelt ellátó objektumok működése, mivel ehhez pl. a legénységi étkezdékben sem elegendő szakállománnyal, sem étkeздеvezetővel, másutt katona főszakáccsal nem rendelkezünk.

Ezekhez az égető gondokhoz több tekintetben az is hozzájárul, hogy a szabályozás rendje „tilalomfa”-ként áll az előrehaladás, a belső tartalékok célirányosabb kihasználásának útjában.

Írásomban amelyben alapvetően két magasabbegység csapatgazdálkodásának tapasztalatait összegeztem, minden területet nem volt lehetőségem érinteni. Elsősorban arra törekedtem, hogy az eredményekre, mint biztos alagra támaszkodva a megszokottól eltérő hangon szóljak az általánosítható feszítő gondokról, ellentmondásokról és körvonalazzam az előrehaladás útjait, alkalmazható módszereit.